

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Troms Kraftforsyning og Energi AS
c/o Troms Kraft
9291 TROMSØ

Vår dato: 10.05.2016
Vår ref.: 201505474-12
Arkiv: 311 / 205.Z
Deres dato:
Deres ref.: Jostein Jerkø

Saksbehandler:
George Nicholas Nelson
22 95 92 17 / genn@nve.no

Konsesjonspliktavurdering for utvidelse av Roggekanalen i Storfjord kommune, Troms

Troms Kraftforsyning og Energi AS ønsker å øke kapasiteten i Roggekanalen fra dagens 48-50 m³/s til 55 m³/s. Kapasitetsøkningen er beregnet å gi 4-6 GWh økt produksjon i Skibotn kraftverk. Basert på foreliggende opplysninger om tiltaket, er det NVEs vurdering at tiltaket ikke utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven. NVEs vedtak er fattet med hjemmel i vannressursloven § 18, og kan påklages innen 3 uker til Olje- og energidepartementet.

NVE kan i medhold av eksisterende konsesjonsvilkår følge opp planlegging og gjennomføring av tiltaket. NVE skal godkjenne detaljplanene før anleggsarbeidene settes i gang.

NVE viser til brev med vedlegg fra Troms Kraftforsyning og Energi AS (heretter bare TKE) av 28.09.2015 med redegjørelse om planer for utvidelse og forlengelse av Roggekanalen. TKE ber NVE vurdere om tiltaket er konsesjonspliktig etter vannressursloven.

Tiltakshavers redegjørelse

Bakgrunn

TKE fikk ved kgl. res. av 25.06.1976 konsesjon til overføring av Didnujohka og Galgujavri til Rieppejavri magasin, øverst i Skibotndalen. Vannet overføres gjennom en Y-grenet tunnel til Roggejavri og videre til Rieppejavri, som er inntaksmagasin for Skibotn kraftverk. Roggejavri har naturlig vannstand høyere enn Galgujavri, og er derfor permanent senket med 5 meter, fra kote 502,75 til 497,4. På den måten renner vannet riktig vei i overføringssystemet mot Skibotn kraftverk. Roggejavri er senket ved hjelp av en senkningskanal, heretter omtalt som Roggekanalen. Den bearbejdede kanalen er i dag ca. 690 m lang, 8 – 12 m bred og starter ved utløpet i Roggejavri. Fra kanalens nedre utstrekning og ned til Rieppejavri går Roggejohka i et naturlig elveleie.

I følge TKE er Roggekanalen spinkelt dimensjonert. Kapasiteten i overføringssystemet ned til Rieppejavri er begrenset til 48-50 m³/s. Av den grunn oppstår det stor flomstigning i Roggejavri (opp til 3 m) og Galgujavri under flom, med påfølgende flomtap fra Galgujavri til Skibotnelv. TKE anslår at årlig flomtap fra Galgujavri i dag er 6-10 GWh.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Teknisk plan

TKE ønsker å utnytte dagens flomtap til kraftproduksjon i Skibotn kraftverk. Dette vil selskapet gjøre ved å utvide dimensjonen i Roggekanalen slik at overføringskapasiteten økes til 55 m³/s. TKE har beregnet at en økning av kanalens kapasitet til 55 m³/s vil kunne øke produksjonen i Skibotn kraftverk med ca. 4-6 GWh.

Planen innebærer følgende fysiske tiltak:

- Grave ut ekstra dybde (1,5-3,0 m) i hele kanalens lengde
- Som en følge av ekstra dybde, jf. første punkt, må kanalen forlenges med ca. 130 m
- Etablere en terskel i utløpet av Roggejavri slik at vannstand ikke underskrider kote 497,4, som er laveste tillatte vannstand i henhold til konsesjonen.

I dag er kanalen ca. 690 m, med nedre utstrekning ca. 30 meter oppstrøms broen som krysser det naturlige elveleiet. Se vedlagte flyfoto over tiltaksområdet. For å oppnå ønsket bunnstrossing må kanalen forlenges med ca. 130 m. Den nye kanalen blir dermed ca. 820 m, der nedre utstrekning blir nedstrøms et kort strykparti ca. 100 m nedstrøms broen. Bredden i kanalen beholdes i hovedsak uendret. Etter utvidelse og forlengelse av kanalen vil det gjenstå ca. 290 m med naturlig elveleie nedstrøms kanalen.

Terskelen ved utløpet av Roggejavri vil bli 3 m høy og blir mest sannsynlig utført som en fjellterskel, men avhengig av lokale grunnforhold kan det være nødvendig med en betongterskel. Terskelen planlegges i en bueform eller "labyrintform" slik at lengden blir så lang, og med så god kapasitet, som mulig.

TKE ser for seg at massene som drives ut i forbindelse med strossingen kan deponeres i tilknytning til tipparealene fra den eksisterende kanalutbyggingen. Dette er i umiddelbar nærhet til kanalen. Arbeidet er planlagt gjennomført i vinterhalvåret da tilsiget og påvirkningen på rein er minst.

Tiltakets virkninger for allmenne interesser

Tiltaket vil ifølge utbygger føre til flere hydrologiske virkninger. I flomsituasjoner vil vannstandsøkningen i Roggejavri bli redusert fra opptil 3 meter til 1 meter. Vannet vil få kortere oppholdstid og vannføringen (gjennomtrekken) i Roggejavri økes fra ca. 50 m³/s til 55 m³/s når tilsiget er høyt. Det vil også bli redusert flomstigning i Galgujavri og mindre flomtap fra Galgujavri til Skibotnelv.

Selv om kanalen senkes 1,5 – 3,0 m er det kun i flomsituasjoner at vannføringen i kanalen vil økes opp til 55 m³/s. På denne måten blir vannføringen- og vanddypsforholdene i kanalen etter utbygging noenlunde tilsvarende som før utbygging.

Under byggetiden vil det bli noe sediment/slamføring fra Roggekanalen til Rieppejavri, og det vil bli bevegelse av beltegående maskiner i utløpsområdet av Roggejavri.

Ferskvannsbiologen har på vegne av TKE vurdert tiltakets konsekvenser for fisk og ferskvannsfauna. Tidligere undersøkelser har vist at Roggejavri har en tynn, men hurtigvoksende røyebestand i meget god kondisjon. I Rieppejavri er røyebestanden svært tynn, men fiskene vokser godt og er av svært god kvalitet.

Roggekanalen utgjør i dag en mulig vandringspassasje for fisk mellom de to innsjøene. Etablering av en terskel i utløpet av Roggejavri vil oppfattes som et absolutt oppstrøms vandringshinder for røye.

I følge Ferskvannsbiologen tyder de lave, til svært lave, fisketetthetene på at vandring mellom innsjøene neppe har et omfang som har betydning for noen av bestandene i dag. Av den grunn konkluderer Ferskvannsbiologen med at redusert vandringsmulighet, eller at oppstrøms vandring blir umulig, ikke vil ha noen virkning for røyebestandene verken i Rieppejavri eller Roggejavri.

Videre er det Ferskvannsbiologens vurdering at Roggekanalen i utgangspunktet ikke har noen større betydning for fiskeproduksjon, og at kanalen trolig også har en fattig bunnfauna. Dette skyldes først og fremst at kanalen er kunstig anlagt og bærer preg av kraftig plastring/forbygging av «elvebreddene», og at bunnen i kanalen i stor grad er preget av sprengte, grove masser.

Under byggetiden vil det bli ført noe slam fra kanalen til Rieppejavri. I en e-post mottatt 02.12.2015 skriver Ferskvannsbiologen at tilførsel av slam til Rieppejavri antas ikke å få målbare konsekvenser for hverken bunnfauna eller fisk. Dette begrunnes med at mye av slammet vil sedimentere i reguleringssonen og utgjøre en ubetydelig andel sammenlignet med pågående erosjonsutvasking i reguleringssonen. I tillegg antas spredningen/sedimenteringen av slam å bli begrenset til en liten bukt i Rieppejavri, og således påvirke en svært liten del av magasinet.

I sum forventer ikke Ferskvannsbiologen at utvidelse av Roggekanalen vil få målbare, negative konsekvenser for røyebestandene i Roggejavri og Rieppejavri. Endringen forventes heller ikke å medføre målbare endringer i bunnfauna eller zooplanktonproduksjonen i Roggejavri (plankton er den viktigste føden for røye).

Området som berøres av tiltaket er helårsbeite for Helligskogen reinbeitedistrikt. Anleggsarbeidet vil medføre støy og ferdsel som kan berøre reindriften. Under driftsperioden vil kanalen bli vanskelig/umulig å krysse for rein siden kanalen blir dyp og med steile skråninger. TKE antar imidlertid at kanalen allerede i dag er å betrakte som uegnet for trekk/driv da den tidvis går med høy vannføring og det er svært glatt og ulendt bunn i kanalen. Av den grunn forventer ikke TKE at utvidelse av kanalen vil føre til nevneverdige, økte ulemper for utøvelse av reindrift i framtiden.

TKE forventer ikke at kanalen skal endre forholdene for islegging på Roggejavri og Rieppejavri.

Saksbehandling og høring

NVE mottok et brev datert 22.09.2015 fra TKE med en kort redegjørelse for planene om utvidelse av Roggekanalen. I e-post sendt 23.09.2015 ba NVE om ytterligere opplysninger om planene. NVE mottok en utfyllende redegjørelse om utvidelsesplanene i brev av 28.09.2015. Vedlagt brevet var et fagnotat forfattet av Ferskvannsbiologen med vurderinger av konsekvenser for fisk og ferskvannsfauna. I en e-post sendt NVE 02.12.2015 har samme fagperson vurdert virkninger av slam fra anleggsarbeid i Roggekanalen på fisk og bunndyrfauna.

TKE sin redegjørelse ble sendt på en begrenset høring den 01.10.2015 til Storfjord kommune, Troms fylkeskommune, Fylkesmannen i Troms og Helligskogen reinbeitedistrikt. Høringsfristen var 10.11.2015. NVE mottok høringsuttalelse fra de to sistnevnte partene innen fristen. Storfjord kommune sendte sin høringsuttalelse etter fristen, men NVE har likevel valgt å ta hensyn til denne i den videre saksbehandlingen. NVE mottok TKE sine kommentarer til høringsuttalelsene med e-post 08.04.2016. Ytterligere avklaringer om prosjektet ble sendt NVE med e-post 19.04.2016 og 25.04.2016.

Nedenfor gjengis hovedtrekkene i høringsuttalelsene. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige på [sakens nettside](#) på nve.no.

TKE sine kommentarer til høringsuttalelsene som NVE mener er av betydning for vår vurdering, er referert i forbindelse med NVEs vurdering av saken.

Storfjord kommune (25.11.2015)

Kommunen skriver at området er innlemmet i kommuneplanens arealdel, med formål LNF – Landbruk, Natur og Friluftsliv. Dette utløser byggeforbud, og alle tiltak må godkjennes gjennom regulering, dispensasjon eller konsesjon.

Skibotndalen er svært viktig for rein, som utnytter dalen hele året. Området er spesielt mye brukt på våren som beite- og kalvingsområde. En eventuell utbygging må derfor planlegges i samarbeid med Helligskogen reinbeitedistriktet, slik at forstyrrelsen på reinen blir minst mulig.

Skibotndalen er et populært utfartsområde, hele året. Ingen hyttebebyggelse anses å bli berørt av tiltaket, men kommunen opplyser at Helligskogen leir og Helligskogen vandrerhjem burde kontaktes direkte for avklaring av vannforhold.

Fylkesmannen i Troms (09.11.2015)

Fylkesmannen skriver at Roggekanalen er lokalisert i et område som er sentral for driften til Helligskogen reinbeitedistrikt. Området brukes som kalvingsland, parringsland og beite ved alle årstider bortsett fra vinter. I tillegg er det trekk- og flyttveier i området.

Fylkesmannen bekrefter at Roggekanalen i dagens utforming er vanskelig å krysse for rein. Den er også vanskelig å krysse for gjeterne, og ifølge Fylkesmannen er den eksisterende brua over kanalen ikke dimensjonert for snøscooter. En utvidelse av kanalen vil i enda større grad forstyrre reinenes naturlige beitetrekk. Fylkesmannen mener en større bro, som både rein og gjeter kan bruke, kan være et egnet avbøtende tiltak.

Rein beiter ikke i området på vinteren, og av den grunn anbefaler Fylkesmannen en anleggsperiode fra januar til mai. Fylkesmannen understreker at det er viktig med god dialog med Helligskogen reinbeitedistrikt for å tilpasse avslutningen av anleggsperioden opp mot kalvingsperioden.

Fylkesmannen konkluderer med at det bør satses på økt produksjon ved eksisterende kraftverk, og at eventuell negative virkninger for reindriften kan minimeres ved å tilpasse anleggsperioden og bygging av større bro.

Helligskogen reinbeitedistrikt (08.10.2015)

Reinbeitedistriktet motsetter seg utvidelse av Roggekanalen. De viser til at utbyggingen av Roggekanalen på 70-tallet har berørt trekkveier, og forstyrret driftsmønsteret. Reinbeitedistriktet mener en utvidelse av Roggekanalen vil lage en totalstengsel av trekkveier og utvide inngrepsområdet. Videre anfører de at beiteland vil gå tapt og at TKE bagatelliserer skadevirkningene for reinen, kulturen og mennesket. Urgammel reindriftskultur og reindrift som har eksistert i århundrer står i fare og vil bli skadelidende.

NVEs vurdering

NVE skal på bakgrunn av konsesjonærens redegjørelse om tiltaket, høringsuttalelsene og TKE sine kommentarer til høringsuttalelsene, avgjøre om utvidelse av Roggekanalen medfører slike skader eller ulemper for allmenne interesser at tiltaket må ha egen konsesjon etter vannressursloven (vrl) § 8.

TKFEs fremlagte planer om å utvide kapasiteten i Roggekanalen går ikke utover eksisterende krav og vilkår nedfelt i konsesjonen gitt TKE ved kgl. res. av 25.06.1976. Det er således ikke nødvendig med en ny reguleringskonsesjon etter vassdragsreguleringsloven (vregl), eller endringer i den eksisterende reguleringskonsesjonen.

En utvidelse av Roggekanalen skal vurderes etter vannressursloven (vrl) § 8. Denne bestemmelsen slår fast at «Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen

allmenne interesser i vassdraget...» uten «... konsesjon fra vassdragsmyndigheten.» Et tiltak skal altså konsesjonsbehandles dersom det kan være til «nevneverdig skade eller ulempe» for allmenne interesser. Det innebærer at NVE i nåværende fase må vurdere tiltakets mulige skader og ulemper. I dette tilfellet må NVE vurdere mulige nye virkninger sett i forhold til eksisterende situasjon. En avveining av både fordeler og ulemper blir først aktuelt dersom tiltaket faktisk skal konsesjonsbehandles.

TKE opplever i dag at Roggekanalen er en begrensende faktor for tappekapasiteten i overføringssystemet fra Didnujohka og Galgujavri ned til Rieppejavri. TKE har beregnet at en kapasitetsøkning av Roggekanalen til 55 m³/s vil gi 4 – 6 GWh i økt produksjon i Skibotn kraftverk. Samtidig vil flomstigningen i Galgujavri og Roggejavri reduseres. Tiltak av denne typen er i tråd med målsettingen om økt produksjon av fornybar energi i allerede utbygde vassdrag.

TKE mener innvunnet produksjonen som følge av utvidelse av Roggekanalen vil være godt regulert i Rieppejavri. Rieppejavri er inntaksmagasin for Skibotn kraftverk. Tatt i betraktning magasinets størrelse og reguleringshøyde, er det NVEs vurdering at økt tilførsel som følge av utvidelsen ikke vil være problematisk for reguleringen av Rieppejavri.

Ferskvannsbiologen har vurdert tiltakets virkninger og konkluderer med at tiltaket ikke vil føre til negative virkninger for fisk, bunnfauna og planktonsamfunnet i Roggejavri. NVE finner ikke grunnlag for å betvile denne konklusjonen. Vi registrerer at ingen av høringspartene uttrykker uenighet med Ferskvannsbiologen om tiltakets virkninger på ovennevnte tema.

Alle tre høringspartene trekker frem at Skibotndalen er meget viktig for reindriften. Helligskogen reinbeitedistrikt har dalen som helårsbeite, og området brukes av reinen ved parring, kalving og til beite.

TKE opplyser at dagens kanal stedvis er utilgjengelig på grunn av loddrette skråninger og at kanalen for øvrig har svært ulendt bunn. I henhold til TKE er forholdene for kryssing bedre lenger nedstrøms kanalen. Dette ble bekreftet på telefon 18.04.2016 med Helligskogen reinbeitedistrikt ved Ole-Thomas Baal. Reinflokker krysser Roggejohka nedstrøms brua, like oppstrøms innløpet til Rieppejavri der elveleiet ikke er kanalisert. I følge TKE blir dette området lite påvirket av utvidelsen av kanalen.

Etter bunnstrossing vil selve kanalen bli vanskeligere for rein å krysse fordi skråningene på hver side blir steilere og lengre. Elveleiet nedstrøms den utvidede kanalen, i området der rein krysser, vil bare få endret påvirkning i flomsituasjoner ved at vannføringen øker til opp mot 55 m³/s. I e-post fra TKE v/Jostein Jerkø av 19.04.2016 går det fram at TKE i forbindelse med en eventuell utbygging kan etablere et vadested for rein på et begrenset stykke. Dette kan gjøres ved å gjøre utbedringer på stedet der reinen i dag krysser, eller oppstrøms broen i kanalen ved at de steile skråningene på hver side legges noe slakere.

Fylkesmannen i Troms mener en bredere bro som kan krysses av både snøskuter og rein kan være et aktuelt avbøtende tiltak. Helligskogen reinbeitedistrikt opplyser på telefon at dagens bro brukes av snøskutere. I følge TKE er brua bygget i henhold til spesifikasjonen i avtale i forkant av skjønnet 27.04.1987. Bruas tilslutning mot bakken på hver side i dag er uryddig, men dette vil ifølge TKE bli utbedret. I henhold til TKE er brua solid og romslig. De kan bekoste en breddeutvidelse opp til 3 m, men en utvidelse utover dette mener TKE ikke vil være formålstjenlig.

NVE legger til grunn at etablering av vadested for rein og bedret tilkomst til eksisterende bro ligger inne som forutsetninger i TKFes planer. Plassering og utforming av vadested bør beslutes i samråd med Helligskogen reinbeitedistrikt.

På bakgrunn av opplysninger og vurderinger fremkommet om tiltaket og som er beskrevet over, er det NVEs vurdering at en utvidelse og forlengelse av Roggekanalen i henhold til de fremlagte planene ikke vil medføre nevneverdige, nye skader eller ulemper for naturmiljøet og brukerinteresser i tiltaksområdet.

Forskrift om rammer for vannforvaltning (vannforskriften) § 12 omhandler nye inngrep i en vannforekomst. Ettersom tiltaket kan gjennomføres innenfor rammen av den eksisterende konsesjonen og ikke utgjør et nytt inngrep i vannforekomsten som påvirker miljøtilstanden i nevneverdig grad, vil tiltaket ikke bli omfattet av vannforskriften § 12.

NVEs vedtak

Med hjemmel i vannressursloven § 18 og delegering til NVE fra Olje- og energidepartementet av 19. desember 2000, vedtar NVE at de fremlagte planene om utvidelse og forlengelse av Roggekanalen ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven.

Vedtaket forutsetter at tiltaket gjennomføres i samsvar med fremlagte planer, deriblant avbøtende tiltak om etablering/utbedring av vadested for rein i samråd med reindriftsnæringen. Dersom planene endres, må tiltaket vurderes på nytt. Iverksetting av konsesjonspliktig tiltak uten nødvendig konsesjon er straffbart etter vannressursloven § 63.

Vi gjør oppmerksom på at selv om tiltaket ikke er konsesjonspliktig etter vannressursloven, gjelder aktsomhetsregelen i vannressursloven § 5 og vannressursloven § 41 om nedlegging av vassdragsanlegg.

Basert på de fremlagte opplysningene om tiltakets virkninger, anser NVE at kravene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 om prinsipper for offentlig beslutningstaking er oppfylt.

Vedtaket er fattet under forutsetning av at tiltaket settes i gang senest innen fem år fra vedtakets dato, jf. vannressursloven § 19. Det kan søkes om utsettelse én gang.

Videre oppfølging

Ved en eventuell gjennomføring av planene om utvidelse og forlengelse av Roggekanalen, kan NVE i medhold av eksisterende vilkår i reguleringskonsesjonen av 25.06.1976 følge opp planlegging, bygging og drift av inngrepet, inkludert avbøtende tiltak og håndtering av masser som drives ut i forbindelse med bunnstrossingen. NVE skal godkjenne detaljplanene før anleggsarbeidene settes i gang.

Helligskogen reinbeitedistrikt skal involveres tidlig i prosjektet for innspill til plassering av vadested for rein og tidspunkt for anleggsperiode. Vi gjør oppmerksom på at tiltakshaver selv må avklare forholdene til private interesser som eventuelt blir berørt som følge av tiltaket, deriblant private grunneiere til aktuelle massedeponier. NVE vurderer ikke privatrettslige forhold.

Gjennomføring av tiltaket vil øke lastene på dammene og flomløpet ved Rieppejavri. Dette er trolig så marginalt at det ikke er behov for tiltak på disse. NVE forutsetter at planlagt terskel ved utløpet i Roggejavri vil bli bygget og driftet i henhold til kravene i forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften).

NVE har ikke vurdert om det er ledig nettkapasitet på alle spenningsnivå. Det er tiltakshavers eget ansvar å sørge for nødvendige avklaringer. Vi anbefaler at det tas kontakt med lokal områdekonsesjonær for slik avklaring.

En utbygging med hjemmel i en konsesjon etter vassdragslovgivingen er fritatt for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven.

NVE forutsetter at krav som følger av forurensningsloven og forurensningsforskriften etterleves ved utvidelse og forlengelse av Roggekanalen. Eventuelle uavklarte forhold tas opp direkte med Fylkesmannen i Troms.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. forvaltningsloven kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Flyfoto over tiltaksområdet

Kopi til:

Fylkesmannen i Troms
Statnett SF Region Nord-Norge
Storfjord kommune
Troms fylkeskommune
Troms Kraft Nett AS
Troms Kraftforsyning og Energi AS v/Jostein Jerkø og Ronald Hardersen
Helligskogen / Nuortanjarga reinbeitedistrikt